

Justiitsministri määruse „Maksejõuetusavalduse esitamisel ja võlgade ümberkujundamise menetluses kasutatavate vormide kehtestamine“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõukohase määrusega kehtestatakse maksejõuetusavalduse esitamisel ja võlgade ümberkujundamise menetluses kasutatavad ajakohastatud vormid. Määrus kehtestatakse füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse (FiMS) § 9 lõike 1 alusel.

1.2. Ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna eraõiguse talituse nõunik Ilona Põld (ilona.pold@just.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Mari Koik (mari.koik@just.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punkt 1

Varanimikirja vorm (p 4) ja võlanimekirja vorm (p 5) tõstetakse kokku vara- ja võlanimekirja vormiks. Seoses sellega sõnastatakse määruse punkt 4 ümber – *vara- ja võlanimekiri (lisa 4)*.

Eelnõu punkt 2

Vara- ja võlanimekiri on esitatud punktis 4 ja lisa 4. Seoses sellega tunnistatakse määruse punkt 5 kehtetuks.

Eelnõu punkt 3

Määruse lisad 1–4 ja 6 kehtestatakse uues sõnastuses:

lisa 1: võlgniku maksejõuetusavaldus (vorm FIMM-1);

lisa 2: abikaasade ühine maksejõuetusavaldus (vorm FIMM-2);

lisa 3: võlausaldaja maksejõuetusavaldus (vorm FIMM-3);

lisa 4: vara- ja võlanimekiri (vorm FIMM-4);

lisa 6: võlgade ümberkujundamise kava (vorm FIMM-6).

Need vormid hakkavad asendama kehtivaid vorme.

FiMS jõustus 01.07.2022 ning kõnesolev määrus jõustus 04.07.2022. Praktikas on selgunud, et vormide täitmine on keeruline (sh tehniliselt), aeganõudev ja esitada tuleb andmeid, milleks puudub praktiline vajadus.

Kriitikat on saanud vormide ridade paljusus või vähesus ning lisalehtede vormistamine, kui kõik andmed vormi etteantud lahtritesse ei mahu. Kõik võlgnikud ei täida vormi elektrooniliselt (nt kinnipeetavad). Sellisel juhul on ridade lisamine või üleliigsete ridade eemaldamine võimatu. Elektroonilise vormi täitmisel ei oska kõik võlgnikud ridu lisada või eemaldada.

Vormides on tehtud sisulised muudatused. Muu hulgas on välja jäetud andmed, mille märkimist seadus ette ei näe (v.a praktiliselt vajalikud andmed).

Võlgniku maksejõuetusavalduse vorm ja abikaasade ühise maksejõuetusavalduse vorm

Uuest vormist on välja jäetud andmed, mille esitamist FiMS § 11 ette ei näe. Nt ei näe seadus ette esitada andmeid hariduse, töökogemuse, täpse perekonnaseisu kohta. Maksejõuetusavalduse menetlusse võtmise etapis ei anta hinnanguid ning seega puudub andmetel praktiline tähendus. FiMS eelnõu seletuskirja¹ kohaselt esitab võlgnik esmalt maksejõuetusavalduse, mille menetlusse võtmise otsustamine peaks olema pigem formaalne.

Välja on jäetud nõue esitada maksejõuetusavalduse esitamisele eelnenud tegevused ja plaanid makseraskuste ületamiseks. FiMS § 11 sellise info esitamist ette ei näe. FiMS-i eelnõu seletuskirja kohaselt: *VÕVS § 10 lõike 2 punktis 2 sätestatud tingimus – kas ja mida on võlgnik teinud makseraskuste vältimiseks või kõrvaldamiseks – jäetakse välja maksejõuetusavalduse lihtsustamise eesmärgil ning tulenevalt sellest, et võlgniku majanduslikku seisukorda hakkab kindlaks tegema usaldusisik.*

Välja on jäetud vara- ja võlanimekirja esitamise kohustus maksejõuetusavalduses. FiMSi eelnõu seletuskirja kohaselt oli seadusandja eesmärk lihtsustada maksejõuetusavaldust võrreldes võlgade ümberkujundamise avaldusega.

Kuni 30.06.2022 kehtinud võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seaduse § 12 lg 1 p-de 1 ja 2 kohaselt oli võlgnik kohustatud esitama vara- ja võlanimekirja. Kehtiv FiMS sellist kohustust võlgnikule ette ei näe. FiMS § 17 lg 1 kohaselt koostab ja esitab võlgniku nimel kohtule vara- ja võlanimekirja usaldusisik. Usaldusisik selgitab välja võlgniku majandusliku olukorra ning koostab võlgniku nimel vara- ja võlanimekirja. Võlgnik peab usaldusisikule osutama abi ning tegema temaga koostööd. Koostatud vara- ja võlanimekirja peab võlgnik kinnitama vandega maksejõuetusavalduse läbivaatamise etapis (FiMS § 18 lg 8).

Uues vormis saab võlgnik vabas vormis kirjeldada enda majanduslikku olukorda. Info peaks olema piisav, et kohus saaks otsustada, kas võlgnik on püsivalt maksejõuetu ning kas võlgniku pankrot tuleks välja kuulutada kohe, ilma usaldusisikut nimetamata (FiMS § 15 lg 9).

Maksejõuetusavalduse uutest vormidest on välja jäetud küsimus, kas võlgnik soovib täitemenetluse peatamist. FiMS § 13 lg 2 kohaselt võib kohus juba enne avalduse esitamist või menetlusse võtmise lahendamist kohaldada selle tagamiseks esialgset õiguskaitset, muu hulgas peatada täitemenetluse või muu sundtäitmise võlgniku vara suhtes, või kohaldada muud pankrotiavaldust tagavat abinõu. FiMSi eelnõu seletuskirja kohaselt otsustab kohus esialgse õiguskaitse meetme kohaldamise vastavalt asjaoludele.

Praktikas märgivad võlgnikud vormis alati, et soovivad täitemenetluse peatamist. Seejuures ei esita võlgnikud põhjendusi esialgse õiguskaitse vajaduse kohta ega tasu riigilõivu.

Esialgsele õiguskaitsele kohaldatakse hagi tagamise kohta sätestatud, kui seadusest ei tulene teisiti (TsMS § 477¹ lg 2 ls 2). Hagi tagamise avaldus peab mh sisaldama hagi tagamise aluseks olevaid asjaolusid (TsMS § 381 lg 1 p 2) ning infot, millises konkreetses täitemenetluses soovitakse sundtäitmise peatamist. Hagi tagamise avalduselt tuleb tasuda riigilõiv 70 eurot (RLS § 59 lg 17). Nimetatud nõudeid vorm ei kajasta.

Kohus otsustab usaldusisiku nimetamise 10 päeva jooksul alates maksejõuetusavalduse menetlusse võtmisest. Usaldusisiku nimetamisel peatab kohus võlgniku vara suhtes läbiviidava täitemenetluse või muu sundtäitmise raha sissenõudmiseks kuni pankroti väljakuulutamiseni, ümberkujundamiskava kinnitamiseni või menetluse lõppemiseni (FiMS § 16 lg 3 ls 1). Kui võlgnik soovib koos maksejõuetusavalduse esitamisega esialgset õiguskaitset, siis saab ta TsMS § 381 nõuetele vastava avalduse esitada eraldi.

---

¹ 575 SE [seletuskiri](#)

Võlausaldaja maksejõuetusavaldus

Välja on jäetud andmed, mille esitamist FiMS § 12 ette ei näe. Lisatud on selgitused vormi täitmiseks.

Varanimekirja vorm ja võlanimekirja vorm

Vara- ja võlanimekiri on ühte vormi kokku tõstetud. FiMS §-s 17 on läbivalt käsitletud vara- ja võlanimekirja ühtsena. Usaldusisik saab esitada FiMS § 17 lg 2 kohase usaldusisiku hinnangu ühes vormis. Vara- ja võlanimekirja esitamine eraldi ei ole põhjendatud ega lihtsusta selle täitmist. Vormi on lisatud selgitused, millised andmed on vaja lahtritesse märkida ning millised lisad tuleb esitada.

Välja on jäetud andmed, mille esitamist FiMS § 17 lg 1 p 1 ette ei näe. Pankrotiseaduse alusel peab ajutine haldur esitama vähem andmeid, kui seda peab tegema usaldusisik (PankrS § 22 lg 1 p-d 1 ja 1¹). Põhjendatud ei ole kirjutada ümber kinnistusraamatu ja registrite andmeid. Usaldusisik peab edaspidi esitama kinnistusraamatu ja registrite väljavõtete ära kirjad. Uues vormis tuleb märkida vara üldandmed, et seostada need vastava väljavõttega. Usaldusisikule on tagatud ligipääs vararegistritele FiMS 53 lg 6 alusel. Väljavõtteid saab teha digitaalses vormis.

Uues vormis on viide, millised andmed tuleb esitada võlgnikul võlausaldajate ees olevate kohustuste juures. Andmed saab usaldusisik esitada eraldi Exceli tabelis. Koostatud on näidisvorm, mis on usaldusisikule kättesaadav koos vara- ja võlanimekirja vormiga.

Uues vormis peab usaldusisik esitama enda tasu kalkulatsiooni kuni maksejõuetusavalduse läbivaatamise lõpuni vastavalt FiMS § 54 lg-dele 2 ja 4.

Võlgade ümberkujundamise kava vorm

Kehtiva vormi p-s 1.2 tuleb edaspidi märkida võlgniku ees- ja perekonnanimi. Kui kohus on algatanud abikaasade suhtes ühise ümberkujundamismenetluse, siis koostatakse abikaasade kohta ühine kava (FiMS § 20 lg 4). Abikaasa nime märkimine ei ole vajalik, kui menetlus algatati ainult ühe võlgnikust abikaasa suhtes. Kui abikaasad esitavad ühise maksejõuetusavalduse, kohaldatakse mõlema suhtes võlgniku kohta sätestatut (FiMS § 11 lg 5). Sellest saab järeldada, et mõlemad on võlgnikud, mitte, et üks abikaasadest on võlgnik ja teine tema abikaasa. Vormis on antud selgitus, et täita tuleb juhul, kui abikaasade suhtes koostatakse ühine kava.

Välja on jäetud ümberkujundatavate võlgade tabel. Märgitud on andmed, mida usaldusisik peab esitama. Andmed saab ta esitada eraldi Exceli tabelis. Koostatud on näidisvorm, mis on usaldusisikule kättesaadav koos võlgade ümberkujundamise kava vormiga.

Kehtiva vormi p-s 3 tuleb usaldusisikul esitada talle väljamõistetud tasu ja kulutused või nende kalkuleerimine. Eraldi tuleb märkida *maksejõuetusavalduse läbivaatamise tasu, ümberkujundamiskava koostamise ja kinnitamise tasu ja ümberkujundamiskava täitmise (järelevalve) tasu*.

Usaldusisikule hüvitatakse tasu kolmes etapis. Esimene etapp – maksejõuetusavalduse läbivaatamise lõpuni hüvitatakse usaldusisikule tasu ja vajalikud kulutused PankrS § 23 alusel ning kohus määrab selle FiMS § 18 lg-s 2 nimetatud otsuse tegemisel (FiMS § 54 lg 2). Teine etapp – kohus määrab usaldusisikule tasu ja vajalike kulutuste hüvitise võlgade ümberkujundamise menetluses kava kinnitamisel (FiMS § 54 lg 3). Ümberkujundamiskavas tuleb esitada usaldusisiku tasu kalkulatsioon alates võlgade ümberkujundamise menetluse algatamisest kuni kava kinnitamiseni (FiMS § 20 lg 1 p 4). Kolmas etapp – kohus määrab usaldusisikule tasu ja vajalike kulutuste hüvitise võlgade ümberkujundamise menetluses kava üle järelevalve teostamisel iga aasta möödumisel (FiMS § 54 lg 3).

Seletuskirja kohaselt tuleb võlgade ümberkujundamise menetluses eristada ümberkujundamiskava kinnitamise etappi ja kava üle järelevalve teostamise etappi. Vormis ei pea kajastama esimese ja kolmanda etapi kulusid.

Kehtiva kava p-s 7 on kinnitus, mille võlgnik annab juba maksejõuetusavalduse esitamisel. Seetõttu on need kava vormist välja jäetud.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Alates kõnesoleva määruse jõustumisest on kohtute infosüsteemi andmetel esitatud 1303 maksejõuetusavaldust (võlgnikud ja võlgnikest abikaasad esitasid 1256 avaldust ning võlausaldajad esitasid 47 maksejõuetusavaldust) ning 94 võlgade ümberkujundamise kava. Eelnõuga muudetakse kõiki vorme, mis tähendab, et võlgnik, võlausaldaja ja usaldusisik peavad kasutama uusi vorme.

Ette ei ole näha, et uute vormide täitmine võiks kaasa tuua suuremat nõustamisvajadust. Vormide täitmine muutub sihtrühmale lihtsamaks, sest ei küsita enam andmeid, mis pole tegelikult vajalikud (ei tulene seadusest). Vormide kasutamist lihtsustab ka selgituste lisamine ning võlgniku kohustuste ja ümberkujundatavate võlgade näidismuudatuste (Exceli tabel) kättesaadavaks tegemine. Näidismuudatused avaldatakse Justiitsministeeriumi veebilehel ning tehakse kättesaadavaks maakohustes ja nende veebilehel.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamise seoses ei ole vaja lisategevusi. Määruse rakendamise eeldatavaid kulusid ja tulusid ei laeku riigieelarvesse ei laeku tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määruse muudatus jõustub üldises korras, kuna määruse rakendamine on kohe võimalik.

7. Eelnõu koostamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Kojale, Eesti Advokatuurile, kohtutele, Eesti Kohtunike Ühingule, Õiguskantsleri Kantseleile, Eesti Juristide Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Tartu Ülikooli õigusteaduskonnale, Tallinna Tehnikaülikooli õiguse instituudile, Eesti Võlausaldajate Liidule, Eesti Võlanõustajate Liidule, mittetulundusühingule Majandamisnõustaja ning maksejõuetuse teenistusele.

Eelnõu esitatakse koostamiseks Rahandusministeeriumile, kes Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõike 3 kohaselt annab õigusaktide eelnõude ja muude küsimuste korral hinnangu ka nende rakendamise kaasnevate kulude ja tulude kohta. Teistele ministeeriumidele eelnõu koostamiseks ei esitata, sest eelnõu ei puuduta ühegi teise ministeeriumi valitsemisala.

(allkirjastatud digitaalselt)

Heddi Lutterus

asekantsler